

Скубак Едуард*кандидат юридичних наук, доцент кафедри права та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-2111-3664>*

Питання законності вчинення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень у зупиненому кримінальному провадженні

Анотація. Метою даної статті є аналіз чинних положень Кримінального процесуального Кодексу України у частині, що регламентує підстави зупинення кримінального провадження, оскарження рішення про таке зупинення, а також дослідження підстав та критеріїв вчинення процесуальних дій у зупиненому кримінальному провадженні. Дане дослідження здійснювалося на основі опрацювання та аналізу праць науковців України, матеріалів правозастосовної діяльності, зокрема, судових рішень щодо вказаного питання, а також безпосереднього (емпіричного) досвіду у галузі кримінального процесу. Як методологія наукового пізнання використовувалися, зокрема, загальнонаукові (аналіз, синтез, порівняння), спеціально-юридичні (порівняльно-правовий, формально-правовий, конкретно-правовий) системний та функціональний методи. Під час дослідження було досліджено питання зупинення та відновлення досудового розслідування, проаналізовано поняття «процесуальні дії» та «процесуальні рішення», надано оцінку чинним кримінальним процесуальним нормам, що регламентують порядок зупинення досудового, виявлено законодавчі прогалини, які ставлять під загрозу дієвість кримінального процесу та запропоновано шляхи удосконалення змісту та конструкції таких норм. У результаті дослідження проведено детальний аналіз положень Кримінального процесуального Кодексу України у частині зупинення досудового розслідування, виявлено практичні проблемні аспекти, представлено рекомендації та запропоновано практичні механізми внесення змін до норм Кримінального процесуального Кодексу України.

Ключові слова: кримінальний процес; зупинення досудового розслідування; відновлення досудового розслідування; процесуальні дії; слідчі дії; процесуальні рішення, зловживання процесуальними правами, процесуальний спам.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемним питанням, пов'язаним із інститутом зупинення досудового розслідування у кримінальному провадженні присвячено наукові праці таких науковців, як: О.Михайленко, Г.Тетятник, Р.Белкін, М.Аніщенко, С.Ханін, Л.Удалова та ін. Водночас, неоднозначність позицій юристів щодо оцінки законності вчинення тих чи інших процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень у зупиненому кримінальному провадженні, а також систематичні зміни в оцінці підходу до вказаного питання робить дослідження інституту зупинення досудового слідства доволі актуальним та не розкритим у повній мірі.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є дослідження інституту зупинення досудового слідства, виявлення недоліків кримінального процесуального регулювання можливості вчинення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень у зупиненому кримінальному провадженні, а також надання пропозицій щодо його вдосконалення нормативної бази їх регулювання.

Викладення основного матеріалу. Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Вказана конституційна норма щодо захисту прав і свобод людини кореспондує із завданнями кримінального провадження, визначеними у ст.2 КПК України, до яких належить: захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [2].

Таким чином, процесуальні строки, зокрема, строки досудового розслідування, є одними із найбільш дієвих інструментів реалізації процесуальних гарантій прав особи у кримінальному провадженні, оскільки лише вони мають чіткі, математично виражені часові межі та арифметично визначені правила їх обчислення, на відміну від більшості інших процесуальних гарантій, які зазвичай мають декларативний характер або ж фіксація факту порушення чи не порушення яких, залежить виключно від суб'єктивної оцінки того, хто таке порушення оцінює [3].

Таким чином в Кримінальному процесуальному кодексі (далі – КПК) України державою визначено конкретні строки досудового розслідування, в межах яких, можуть тимчасово бути обмежені права і свободи людини, визначені в II Розділі Конституції України та захищені положеннями Конвенції про захист прав і свобод людини з протоколами до неї [4].

Втім, трапляються об'єктивні ситуації та виникають обставини, які потребують прийняття процесуального рішення про зупинення строків досудового розслідування у кримінальному провадженні.

Так, з урахування внесених упродовж 2022 року змін до ч. 1 ст. 280 КПК України, обумовлених введенням правового режиму воєнного стану в Україні, досудове розслідування може бути зупинене після повідомлення особі про підозру у разі, якщо:

1) підозрюваний захворів на тяжку хворобу, яка перешкоджає його участі у кримінальному провадженні, за умови підтвердження цього відповідним медичним висновком;

2) оголошено в розшук підозрюваного;

2¹) слідчий суддя відмовив у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування;

3) наявна необхідність виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва;

4) наявні об'єктивні обставини, що унеможливають подальше проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану;

5) уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну, як військовополоненого та підозрюваним надано письмову згоду на проведення такого обміну. Рішення про зупинення досудового розслідування з цієї підстави оскарженню не підлягає.

Частинами 2-4 ст. 280 КПК України визначено, що до зупинення досудового розслідування слідчий, дізнавач зобов'язаний виконати всі слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії, проведення яких необхідне та можливе, а також всі дії для здійснення розшуку підозрюваного, якщо зупинити досудове розслідування необхідно у зв'язку з обставинами, передбаченими пунктом 2 частини першої цієї статті. Якщо у кримінальному провадженні є два або декілька підозрюваних, а підстави для зупинення стосуються не всіх, прокурор має право виділити досудове розслідування і зупинити його стосовно окремих підозрюваних. Досудове розслідування зупиняється вмотивованою постановою прокурора або слідчого, дізнавача за погодженням з прокурором, відомості про що вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Копія постанови надсилається стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які мають право її оскаржити слідчому судді [2].

Відповідно до ст. 282 КПК України, зупинене досудове розслідування відновлюється постановою слідчого, прокурора, якщо підстави для його зупинення перестали існувати (підозрюваний видужав, його місцезнаходження встановлено, завершено проведення процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва, припинено чи скасовано воєнний стан, обмін підозрюваного як військовополоненого проведено або такий обмін не відбувся), або наявна можливість подальшого проведення досудового розслідування за таких умов, а також у разі потреби проведення слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій. Копія постанови про відновлення досудового розслідування невідкладно надається, а у випадку неможливості надання надсилається у триденний строк стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження. Зупинене досудове розслідування також відновлюється у разі скасування слідчим суддею постанови про зупинення досудового розслідування. Відомості про відновлення досудового розслідування вносяться слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань [2].

Так, за підсумками першого півріччя 2024 року, більше 80 % кримінальних проваджень зупинено стороною обвинувачення з підстави оголошення в розшук підозрюваного. Також, доволі розповсюдженою підставою зупинення строків досудового розслідування у кримінальних провадженнях є наявність необхідності виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва [5].

Окрім визначеного КПК України обов'язку внесення слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про зупинення та про відновлення досудового розслідування вносяться, вказана вимога також регламентована Розділом I «Відомості, які вносяться до Реєстру» Глави II «Порядок формування та ведення Реєстру» Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затверджений Наказом Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298 (із змінами внесеними згідно з Наказом Офісу Генерального прокурора № 231 від 17.08.2023) [6], а також нормативними документи прокуратури з основних напрямів прокурорської діяльності, зокрема, Наказом № 69 від 17.03.2021 Про організацію діяльності органів прокуратури з питань ведення Єдиного

реєстру досудових розслідувань, статистики та її аналізу, Наказом № 309 від 30.09.2021 Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні в частині щоденного моніторингу ЄРДР та іншими чинними відомчими документами [7].

Водночас, стороною захисту все більше уваги приділяється законності прийняття стороною обвинувачення процесуальних рішень про зупинення досудового розслідування, як у частині достатності підстав та мотивів для такого зупинення, як такого, так і у частині законності вчинення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень без відновлення зупиненого кримінального провадження. Вказане питання нерозривно пов'язано з питанням дотримання процесуальних строків у кримінальному провадженні та подальшого їх належного обрахування у періоди зупинення та відновлення досудового розслідування, що наразі є недостатньо розкритим у науковій літературі.

Так, згідно з ч. 5 ст. 219 КПК України строк із дня винесення постанови про зупинення кримінального провадження до винесення постанови про відновлення кримінального провадження, а також строк ознайомлення з матеріалами досудового розслідування сторонами кримінального провадження в порядку, передбаченому статтею 290 цього Кодексу, не включається у строки, передбачені цією статтею, крім дня прийняття відповідної постанови та дня повідомлення підозрюваному, його захиснику, законному представнику та захиснику особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування. Строк із дня винесення постанови про зупинення кримінального провадження до дня її скасування слідчим суддею включається у строки, передбачені цією статтею, крім випадків винесення такої постанови у порядку, встановленому статтею 615 цього Кодексу [2].

Пунктом 2 ч. 1 ст. 303 КПК України передбачено право оскаржити на досудовому провадженні рішення слідчого, дізнавача, прокурора про зупинення досудового розслідування потерпілим, його представником чи законним представником, підозрюваним, його захисником чи законним представником, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження України [2].

Аналізуючи судову практику щодо розгляду скарг сторони захисту на рішення слідчого, дізнавача, прокурора про зупинення досудового розслідування, варто звернути увагу на судові рішення трьох інстанцій у справі № 642/1029/23, провадження N 51-4711км23, предметом розгляду якої, було питання законності зупинення досудового розслідування за відповідною постановою прокурора на підставі п. 4 ч. ст. 280 КПК України [8].

Забігаючи вперед, постанову прокурора про зупинення досудового розслідування визнано необґрунтованою та скасовано, що призвело до закінчення граничних строків досудового розслідування та необхідності закриття кримінального провадження в порядку 10 ч. 1 ст. 284 КПК України, у зв'язку із закінченням строку досудового розслідування після повідомлення особі про підозру, визначеного ст. 219 КПК України.

Так, судом визначено, що оскаржувана постанова не є обґрунтованою, а викладені у ній обставини не є такими, що об'єктивно унеможливають подальше проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану, оскільки у ній прокурор лише перераховує слідчі дії, які необхідно здійснити для завершення досудового розслідування, однак не наводить жодних мотивів та обставин, які б перешкождали провести (виконати) їх раніше, не посилається на наслідки проведення таких дій і не вказує реальних підстав, які би вказували про неможливість їх проведення слідчим, а також вказує на необхідність проведення ряду процесуальних дій, що за конкретних обставин кримінального провадження суперечать вимогам кримінального процесуального закону. Необхідність у проведенні вказаних слідчих та процесуальних дій могло бути підставою для застосування правових процедур, передбачених п. 3 ч. 3 ст. 294 та ч. 10 ст. 290 КПК України і жодним чином не обумовлювало зупинення досудового розслідування у кримінальному провадженні, оскільки реальних перешкод для продовження строку слідства у справі не було [8].

Місцевий суд у справі № 642/1029/23 указав на те, що жодного посилання на неможливість закінчення досудового розслідування, зокрема шляхом звернення до суду з обвинувальним актом постанова прокурора не містить. Наявність такого посилання не відповідало б дійсності, оскільки жодного дня не існувало обставин, коли б судам України не були підсудні кримінальні правопорушення, вчинені на території Холодногірського району м. Харкова, або доступ до правосуддя з вказаних питань було б унеможливлено. Водночас, станом на 03 червня 2022 року на території міст Харкова та Полтави (куди передавалася підсудність справ Ленінського районного суду м. Харкова) безпекова ситуація не унеможлилювала роботу органів державної влади, зокрема слідчих підрозділів ДБР, прокуратури та судів. З огляду на це, строк із дня винесення постанови прокурора про зупинення досудового розслідування в кримінальному провадженні від 03 червня 2022 року до її скасування слідчим суддею 13 лютого 2023 року повинен включатися в строк досудового розслідування. Отже, оскільки із дня повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення і до дня надходження обвинувального акту до суду закінчився строк досудового розслідування в кримінальному провадженні,

то в справі були наявні передбачені законом підстави для її закриття відповідно до положень п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК України [8].

При цьому місцевий суд у своєму рішенні вказав на те, що невідповідність постанови слідчого вимогам ст. 615 КПК через її невмотивованість виключає у цьому випадку можливість застосування в провадженні положень абз. 2 ч. 5 ст. 219 КПК.

Варто зазначити, що обов'язок наявності у постанові таких обов'язкових ознак, як вмотивованість та обґрунтованість, передбачено ч. 5 ст. 110 КПК України, згідно з якою, постанова слідчого, дізнавача, прокурора, складається з вступної, мотивувальної та резолютивної частини. Мотивувальна частина повинна містити відомості про зміст обставин, які є підставами для прийняття постанови, мотиви прийняття постанови, їх обґрунтування та посилання на положення КПК України.

Таким чином, визнавши факт недотримання прокурором вимог щодо форми та змісту мотивувальної частини постанови, суд дійшов висновку про відсутність підстав та причин для застосування п. 3 ч. 1 ст. 615 КПК України виходячи з наступного:

- відсутність у мотивувальній частині постанови посилання на неможливість закінчення досудового розслідування, зокрема через звернення до суду з обвинувальним актом;
- невідповідність визначеній у постанові безпековій ситуації на території міст Харкова та Полтави, яка нібито не унеможлиблювала роботу органів державної влади (слідчих підрозділів ДБР, прокуратур та судів), реальній безпековій ситуації, яка мала місце на початку червня 2022 року.

Отже, можна цілком погодитися з висновком професора Н.Бобченка, що у нероздільному зв'язку з підставами для зупинення досудового розслідування знаходяться умови для прийняття такого рішення, які є невід'ємним елементом процесуальної форми цього кримінального процесуального інституту. Їх виконання забезпечує законність та обґрунтованість ухвалення рішення про зупинення, дотримання прав і законних інтересів підозрюваного, потерпілого, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється кримінальне провадження, цивільного позивача, а також дієвість кримінальної процесуальної діяльності після відновлення досудового розслідування. На відміну від загальних умов, до окремих умов зупинення досудового розслідування належить і встановлення наявності певних юридичних фактів [9].

Таким чином, недостатня обґрунтованість рішення, а також невідповідність доводів прокурора фактичній ситуації мали наслідком закінчення строків слідства та необхідність закриття кримінального провадження в порядку 10 ч. 1 ст. 284 КПК України.

Не менш важливою складовою у контексті дослідження інституту зупинення досудового слідства є питання законності вчинення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень у зупиненому кримінальному провадженні.

Так, ч. 5 ст. 281 КПК України визначено, що після зупинення досудового розслідування **проведення слідчих (розшукових) дій** не допускається, крім тих, які спрямовані на встановлення місцезнаходження підозрюваного. Водночас, у ч. 1 ст. 282 КПК України говориться, що зупинене досудове розслідування відновлюється постановою слідчого, прокурора, якщо підстави для його зупинення перестали існувати, а також у разі потреби проведення **слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій** [2].

На наш погляд, існує певна неузгодженість між цими норми з огляду чітку заборону проведення **слідчих (розшукових) дій** у зупиненому кримінальному провадженні (ч. 5 ст. 281 КПК України) та наявність підстави для відновлення досудового розслідування у разі потреби проведення, зокрема **інших процесуальних дій** (ч. 1 ст. 282 КПК України).

Кримінальне процесуальне законодавство не містить чіткої дефініції поняття процесуальних дій. Водночас, ч. 1 ст. 103 КПК України визначено, що процесуальні дії під час кримінального провадження можуть фіксуватися: 1) у протоколі; 2) на носії інформації; 3) у журналі судового засідання.

Зокрема, ч. 1 ст. 113 КПК України зазначено, процесуальні строки – це встановлені законом або відповідно до нього прокурором, слідчим суддею або судом проміжки часу, у межах яких учасники кримінального провадження зобов'язані (мають право) приймати процесуальні рішення чи вчиняти процесуальні дії. Також, відповідно до ч. 1 ст. 5 КПК України «процесуальна дія проводиться, а процесуальне рішення приймається згідно з положеннями цього Кодексу, чинними на момент початку виконання такої дії або прийняття такого рішення». Крім того, ч. 1 ст. 28 КПК України визначено, що під час кримінального провадження кожна процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки.

Отже КПК України чітко розрізняє між собою слідчі дії та процесуальні дії, водночас зовсім не розкриває поняття та переліку процесуальних дій, до переліку яких, за своєю правовою природою, формою та змістом відносяться і всі слідчі дії.

Аналогічної позиції також дотримуються такі науковці, як Ю.В. Терещенко, яка зазначає, що слідчим діям приділено більше уваги законодавця, зокрема надано їх вичерпний перелік, детально регламентовано порядок їх проведення тощо. Водночас, як зазначає дослідниця, не цілком зрозуміло, які дії належать до процесуальних і який порядок їх проведення тощо. Пріоритетне значення під час

доказування в кримінальному процесі відводять саме слідчим діям, натомість іншим процесуальним діям як способам доказування необґрунтовано приділяють другорядну роль [10].

Повертаючись до питання певної контроверсійності положень ч. 5 ст. 281 та ч. 1 ст. 282 КПК України щодо недопущення проведення слідчих дій у зупиненому кримінальному провадженні та необхідності його відновлення у разі потреби проведення інших процесуальних дій, варто зазначити, що вказане нечітко формулювання щодо змісту процесуальних дій доволі часто використовується стороною захисту у якості приводу для оскарження процесуальних рішень сторони обвинувачення та суду, якщо вони приймалися без відновлення досудового слідства.

Метою оскарження таких процесуальних рішень сторони обвинувачення, прийнятих без відновлення досудового слідства, є визнання їх такими, що прийняті з істотним порушенням істотного порушення прав і свобод людини, з подальшим їх скасуванням у судовому порядку. Фактично такі рішення сторони обвинувачення не матимуть юридичної сили або ж призведуть до необхідності нового обліку процесуальних строків з подальшим утворення законних підстав для закриття кримінального провадження згідно з положеннями п. 10 ч. 1 ст. 284 КК України, у випадку закінчення граничних строків розслідування.

Так, у судовій справі Вищого антикорупційного суду № 991/3337/20, провадження № 1-кк/991/3438/20 предметом розгляду була, зокрема скарга сторони захисту на дії детектива Національного антикорупційного бюро України, який у зупиненому кримінальному провадженні на підставі п. 3 ч. 1 ст. 280 КПК України (наявна необхідність виконання процесуальних дій у межах міжнародного співробітництва), здійснював виклики свідків на конкретний день з метою відновлення досудового розслідування та проведення їх допиту.

Адвокати підозрюваного вимагали скасувати постанову детектива про зупинення досудового розслідування, оскільки на думку сторони захисту, виклик свідка або ж направлення повідомлення свідку про необхідність прибуття до органу досудового розслідування є процесуальною дією. На обґрунтування своїх тверджень адвокати посилалися зокрема на ч. 1 ст. 111 КПК України, у якій зазначено, що повідомлення у кримінальному провадженні є процесуальною дією, за допомогою якої слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд повідомляє певного учасника кримінального провадження про дату, час та місце проведення відповідної процесуальної дії або про прийняте процесуальне рішення чи здійснену процесуальну дію [2].

Детектив заперечив проти задоволення скарги, просив відмовити у її задоволенні вказав, що виклик свідків є заходом забезпечення кримінального провадження, здійснення яких не потребує відновлення досудового розслідування. Таким чином, здійснення виклику є заходом, направленим на вчинення слідчих (розшукових) та процесуальних дій, а не самою процесуальною дією. З цих підстав детективом зазначено, що узгодження часу проведення слідчої дії за участі свідків не є порушенням вимог КПК України.

Заслухавши пояснення сторін, дослідивши матеріали скарги слідчий суддя дійшов до висновку про відсутність підстав для скасування постанови детектива про зупинення досудового слідства та відмовив у задоволенні скарги сторони захисту.

Водночас, діюча норма ст. 111 КПК України має імперативний характер та чітко зараховує будь-які повідомлення в межах кримінального провадження до процесуальних дій, чим активно користується сторона захисту. Так, однією із таких сторін захисту у зупиненому кримінальному провадженні є направлення численних клопотань про проведення слідчих дій, зокрема, перехресні допити, ініціювання вилучення документів в межах тимчасового доступу або ж клопотань про закриття кримінального провадження, тобто так званий «процесуальний спам».

Кожне таке клопотання сторони захисту, потерпілого і його представника чи законного представника, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, про виконання будь-яких процесуальних дій та у випадках, установлених цим Кодексом, іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, або її представника слідчий, дізнавач, прокурор зобов'язані розглянути в строк не більше трьох днів з моменту подання і задовольнити їх за наявності відповідних підстав, про що прямо зазначено у ч. 1 ст. 220 КПК України [2].

Імперативний характер вказаної норми зобов'язує сторону обвинувачення повідомити особу, яка заявила клопотання, про результати його розгляду. Про повну або часткову відмову в задоволенні клопотання, згідно з ч. 2 ст. 220 КПК України, виноситься вмотивована постанова, копія якої вручається особі, яка заявила клопотання, а у разі неможливості вручення з об'єктивних причин – надсилається їй [2].

Отже, виходячи із дослівного змісту ст. 111, 220, 281 КПК України, при їх буквальному тлумаченні, можна зробити логічний висновок про необхідність відновлення досудового розслідування під час направлення слідчим та прокурором будь-яких повідомлень за результатом розгляду клопотань сторони захисту, що за умови зловживання останньою своїм правом на заявлення клопотань, може стати справжньою «процесуальною пасткою» для сторони обвинувачення, оскільки кримінальне провадження буде знаходитися стабільно у відновленому стані, аж до закінчення граничних процесуальних строків.

Іншим відкритим питанням залишається питання необхідності відновлення досудового розслідування під час розгляду слідчим суддею клопотань сторони обвинувачення або скарг сторони захисту, оскільки звернення із клопотанням, виклик сторін та його розгляд слідчим суддею також може тлумачитися, як вчинення процесуальних дій. Нажаль судова практики щодо вказаного питання різниці та наразі не є сформованою.

Водночас, в умовах обмеженості строків досудового розслідування днями або тижнями, систематичне відновлення досудового розслідування при кожному розгляді скарги або клопотання, а також при винесенні рішення слідчим суддею рішення за результатами такого розгляду може істотно скоротити процесуальні строки аж до мінімуму чи призвести до їх повного спливу, що не залишить стороні обвинувачення можливостей прийняття будь-яких інших процесуальних рішень окрім закриття кримінального провадження в порядку п. 10 ч. 1 ст. 284 КК України.

Вважаємо, що вказана ситуація явно протирічить принципам диспозитивності та змагальності сторін, а також ставить під загрозу дієвість одного з головних принципів кримінального процесу, як невідворотність покарання, у зв'язку з чим, теперішня редакція ч. 1 ст. 282 КПК України потребує внесення змін у частині чіткої конкретизації переліку процесуальних дій, для вчинення яких, необхідне відновлення досудового розслідування у зупиненому кримінальному провадженні.

Є очевидним, що в дефініцію «інших процесуальних дій», яка згадується у ч. 1 ст. 282 КПК України, законодавець вкладав такі поняття, як, повідомлення особі про підозру, вручення обвинувального акту або проведення негласних слідчих (розшукових) дій, однак, зарахування повідомлень ч. 1 ст. 111 КПК України до процесуальних дій, а також невизначеність правового статусу щодо інших процесуальних заходів, як: звернення із клопотанням, розгляд слідчим суддею скарг та клопотань та інших, є значною прогалиною кримінального процесуального законодавства України, яка потребує невідкладного заповнення шляхом максимальної конкретизації.

Висновки. Матеріал, викладений у статті, має важливе теоретичне значення для кримінального процесу, а також практичне для правоохоронних органів, органів прокуратури та суду в аспекті реалізації своїх повноважень під час розслідування кримінальних проваджень.

У теоретичному аспекті наукова новизна публікації полягає у:

- детальному аналізу поняття «процесуальної дії»;
- надані оцінки чинним кримінальним процесуальним нормам, що регламентують порядок зупинення досудового;
- виявленні законодавчих прогалин, які ставлять під загрозу дієвість кримінального процесу.

У практичній площині наукова новизна статті полягає у конкретно запропонованих змінах до діючої редакції ч. 1 ст. 282 КПК України, а також виявленні наявних ризиків та можливих негативних наслідків для кримінального процесу, що можуть виникнути у випадку буквального тлумачення цієї норми.

Таким чином, можемо узагальнити, що відсутність у кримінальному процесуальному законодавстві чіткого визначення поняття процесуальних дій, а також неповнота та часткова неузгодженість між нормами, які регламентують проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій у кримінальному провадженні потребують подальшого наукового аналізу та розв'язання.

Ураховуючи викладене, вбачаємо за доцільне максимально конкретизувати в КПК України поняття процесуальних дій, а також визначити у ч. 1 ст. 282 КПК України чіткий перелік процесуальних дій, вчинення яких потребує відновлення досудового розслідування.

Список використаної літератури:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 02.08.2024).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 01.08.2024).
3. *Скубак Е.О.* Дієвість процесуальних гарантій сторін кримінального провадження після спливу строку досудового розслідування та форми його закінчення / *Е.О. Скубак* // Прикарпатський юридичний вісник. – 2022. – № 2. – С. 128–132. DOI:10.32837/руув.v0i2.1029.
4. Конвенція про захист прав і свобод людини від 04 листопада 1950 р. № 995_004 / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 02.08.2024).
5. Звіт: Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareystrovani-kriminalni-pravororushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення: 02.08.2024).
6. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затверджений Наказом Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298 (із змінами внесеними згідно з Наказом Офісу Генерального прокурора № 231 від 17.08.2023) / Верховна Рада України [Електронний

- ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> (дата звернення: 02.08.2024).
7. Нормативні документи прокуратури. Веб-сайт Офісу Генерального прокурора [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://gp.gov.ua/ua/posts/normativni-dokumenti-prokuraturi> (дата звернення: 02.08.2024).
 8. Єдиний державний реєстр судових рішень. Категорія справи № 642/1029/23, номер судового провадження: 51-4711кМ23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118923742> (дата звернення: 02.08.2024).
 9. *Бобченко Н.Р.* Умови зупинення досудового розслідування / *Н.Р. Бобченко* // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2023. – № 1. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2023-1>.
 10. *Терещенко Ю.В.* Слідчі та інші процесуальні дії: правова регламентація / *Ю.В. Терещенко* // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2011. – № 2 (2). – С. 168–175.

References:

1. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated June 28, 1996, No. 254k/96-BP, Verkhovna Rada of Ukraine, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вп#Text> (date of application: 02.08.2024).
2. Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine dated April 13, 2012 No. 4651-VI, Verkhovna Rada of Ukraine, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (date of application: 02.08.2024).
3. Skubak, E.O. (2022), «Effectiveness of procedural guarantees of the parties to criminal proceedings after the expiration of the period of pre-trial investigation and the form of its termination», *Carpathian Legal Gazette*, No. 2, P. 128–132, DOI:10.32837/pyuv.v0i2.1029.
4. Convention on the Protection of Human Rights and Freedoms of November 4, 1950, No. 995_004, Verkhovna Rada of Ukraine, [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Report: On registered criminal offenses and the results of their pretrial investigation, [Online], available at: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareystrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (date of application: 02.08.2024)
6. Regulation on the Unified register of pre-trial investigations, the procedure for its formation and maintenance, approved by the Order of the Prosecutor General, No. 298 dated 30.06.2020 (as amended in accordance with the Order of the Office of the Prosecutor General No. 231 dated 17.08.2023), Verkhovna Rada of Ukraine, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> (date of application: 02.08.2024).
7. Normative documents of the prosecutor's office, Website of the Office of the Prosecutor General, [Online], available at: <https://gp.gov.ua/ua/posts/normativni-dokumenti-prokuraturi> (date of application: 02.08.2024)
8. Unified state register of court decisions, Case category No. 642/1029/23, court proceedings number: 51-4711кМ23, [Online], available at: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118923742> (date of application: 02.08.2024)
9. Bobchenko, N.R. (2023), «Conditions for stopping the pre-trial investigation», *Scientific Bulletin of Kherson State University*, No. 1, DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2023-1>
10. Tereshchenko, Y.V. (2011), «Investigators and other procedural actions: legal regulation», *Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs*, No. 2 (2), pp. 168–175.

Skubak E.

Issues of legality of procedural actions and adoption of procedural decisions in suspended criminal proceedings

Abstract. The purpose of this article is to analyze the current provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine in the part that regulates the grounds for stopping criminal proceedings, appealing the decision on such a stopping, as well as researching the grounds and criteria for taking procedural actions in stopped criminal proceedings. This research was carried out on the basis of the study and analysis of the works of Ukrainian scientists, materials of law enforcement activities, in particular, court decisions regarding the specified issue, as well as direct (empirical) experience in the field of criminal proceedings. In particular, general scientific (analysis, synthesis, comparison), special-legal (comparative-legal, formal-legal, concrete-legal) systemic and functional methods were used as a methodology of scientific knowledge. During the study was investigated the issue of stopping and resuming the pre-trial investigation. The concepts of "procedural actions" and "procedural decisions" were analyzed, the current criminal procedural norms regulating the order of stopping the pre-trial investigation were evaluated, legislative gaps were identified that jeopardize the effectiveness of the criminal process and proposed ways of improving the content and construction of such norms. As a result of the research, a detailed analysis of the provisions of the Criminal Procedural Code of Ukraine regarding the suspension of pre-trial investigation was carried out. Practical problematic aspects were identified, recommendations were presented and practical mechanisms for making changes to the norms of the Criminal Procedural Code of Ukraine were proposed.

Keywords: criminal process; stopping the pre-trial investigation; resumption of pre-trial investigation; procedural actions; investigative actions; procedural decisions, abuse of procedural rights, procedural spam.

Стаття надійшла до редакції 22.04.2024.